BERLINGSKE
1. SEKTION SØNDAG 11. FEBRUAR 2024

BERLINGSKE
1. SEKTION SØNDAG 11. FEBRUAR 2024

Efter 100 års hindunationalisme er den indiske nationalisme en vigende skygge

KRONIK
Ashoka Mody

> Når Modi fremstår i skikkelse af en præsteagtig hersker, ser tanken om et teokratisk Indien ud til at have besejret det sekulære modstykke, uanset hvad udfaldet bliver af det parlamentsvalg.

Den indiske premierminister, Narendra Modi, indviede 22. januar Ram-templet i Ayodhya i delstaten Uttar Pradesh. Dermed smeltede den udøvende magt sammen med hinduismen - med tråde tilbage til myterne om indiske herskere som inkarnationer af den hellige gud Vishnu - og det på stedet, hvor Babri-moskeen tidligere lå, indtil den i 1992 blev ødelagt af selverklærede »vrede hinduer«.

Nu fejrer indiske børn den myteomspundne gud Ram. De statsejede jernbaner har lovet at transportere flere end tusinde togvogne fulde af pilgrimme til Ayodhya, hvilket har skubbet til aktiekurserne på turistrelaterede erhverv.

Op mod hundrede privatfly ankom til lejligheden med erhvervsfyrster og berømtheder. Det ekstatiske øjeblik var kulminationen på hundrede års ubønhørlig rejse mod en vision skabt af den anarkistiske ideolog Vinayak Damodar (Veer) Savarkar.

I pjecen »Hindutva« fra 1923 præsenterede Savarkar en markant hindu-centrisk indisk nationalisme. I et brud med hinduismens budskab om transcendental ligestilling delte han verden op mellem venner - dem med rødder i Indien gennem deres herkomst og hengivenhed over for fædrelandet - og alle andre, der blev betragtet som fjender.

Ti år senere fremdrog den tyske jurist og et fremtrædende medlem af nazi-partiet, Carl Schmitt, det samme begreb om venner-mod-fjender som politisk koncept.

I 1925 blev den Savarkar-inspirerede gruppe Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) Hindutvas militære fløj. Den rekrutterede og oplærte unge i kampsportsdiscipliner og Indiens glorværdige fortid og promoverede politisk vold og intolerance i tråd med sondringen mellem ven og fjende. Blandt RSS-rekrutterne er den mest berømte nok Modi.

Det Indiske Kongresparti, ledet af Mahatma Gandhi, imødegik i første omgang Hindutvas appel til Indiens hinduistiske flertal med en samlende sekulær ideologi forankret i frihed fra det britiske kolonistyre. Men Hindutva-tilhængere så Gandhis budskab om religiøs harmoni som leflen over for muslimer, og i 1948 blev han snigmyrdet af en Savarkar-inspireret ideolog.

Sekulære idealer led et knæk

Jawaharlal Nehru, der var det uafhængige Indiens første premierminister, stod for et progressivt sekulært indisk ideal, der noget skrøbeligt blev holdt sammen af håbet om materielle og sociale fremskridt.

Men efter Nehrus død i 1964 vandt kollektivistiske kræfter frem i og uden for Kongrespartiet. De sekulære idealer led et stort knæk 19. april 1976, da den yngste søn af premierminister Indira Gandhi brugte de diktatoriske beføjelser i den daværende undtagelsestilstand til at brutalisere muslimer.

Dagen blev indledt med ydmygende tvangssteriliseringer nær Jama Masjid-moskeen i Delhi og kulminerede i en massakre på slumbeboere, der modsatte sig rydningen af det nærliggende slumområde ved Turkman-porten.

Efterhånden som muslimske vælgeres opbakning til Kongrespartiet svandt, flyttede Gandhi sit fokus over på hinduistiske vælgere og åbnede dermed for hårdere Hindutva-kræfter. Hun etablerede en bagkanal til RSS og øgede brugen af hinduistiske symboler i takt med, at optøjer mellem hinduer og muslimer tog til i starten af 1980erne.

Den hinduistiske identitetspolitik fik endnu et skub med hendes appel til hinduer ved valgene i Jammu og Kashmir og hendes opbakning til den militante sikh Sant Bhindranwale i Punjab-regionen.

Efter at hun blev snigmyrdet af sine egne sikh-livvagter, opildnede Kongrespartiets ledere til voldeligheder mod sikher, hvilket igen katalyserede horder af arbejdsløse - eller endda uarbejdsdygtige - mænd som hindunationalismens fodsoldater.

Med den indiske premierminister, Narendra Modi, ved magten har hinduistiske pøbler haft frit spil til at lynche muslimer, skriver kronikøren.

To vigtige fænomener i 1980erne viste virkeligheden i Savarkars vision om et Indien, der var forenet af politiseret hinduisme.

I 1983 startede reaktionære Hindutva-kræfter den såkaldte »Ekatmata Yatra«, løst defineret som en »march for at fejre Indiens fælles sjæl«. Det var en stribe optog på tværs af landet med hinduistiske emblemer, organiseret af Sang Pariva (paraplyorganisationen for Hindutva-grupper).

Og i 1987-88 viste den statslige tv-kanal Doordarshan - efter instrukser fra premierminister Rajiv Gandhi (Indira Gandhis ældste søn) - en serie baseret på det populære epos Ramayana, der gav liv til en Rambo-agtig ikonisering af Ram som Hindutvas hævner.

Sekularismen veg

Samtidig pustede Rajiv Gandhi atter til spændinger mellem hinduer og muslimer om stedet, hvor Babri Masjid-moskeen havde stået siden det 16. århundrede. Da fanatiske hinduer gjorde krav på grunden som Rams fødested, viste Gandhi sig som fortaler for hinduistiske idealer ved at genåbne adgang til moskeen, der havde været lukket siden 1949 for at dæmpe gemytterne.

I december 1992 var det så premierminister P.V. Narasiha Rao, der i spidsen for den Kongres-ledede regering tøvede, da ophidsede hinduer ødelagde Babri Masjid og udløste blodige optøjer, som styrkede Hindutvas sag.

Blot 16 år adskiller Turkman-massakren på muslimer i 1976 og ydmygelsen af muslimer med ødelæggelsen af Babri Masjid i 1992 og de grufulde efterdønninger. Den indiske sekularisme blev en vigende skygge.

Hindutva tromlede frem og triumferede i maj 2014, da Bharatiya Janata-partiet - Hindutvas politiske ansigt - vandt et stort flertal i parlamentet under ledelse af Narendra Modi. Med høgene på magten har hinduistiske pøbler siden haft frit spil til at lynche muslimer og myrde Hindutvas modstandere. Den situation kan blive værre. Hinduistiske symboler og holdninger har i farlig grad gennemsyret statens adfærd. Modi har hjulpet med at fremstille Savarkar som en halvgud. For at promovere en hinduistisk teokratisk stat indviede han den nye parlamentsbygning ved en ceremoni, som var overskygget af hinduistiske ritualer.

I november 2019 besluttede den indiske højesteret - trods manglende historiske beviser for, at Babri Masjid skulle være bygget på Rams fødested - at give tilladelse til at opføre Ram-templet med henvisning til hinduers »tro og overbevisning«. Og for nylig markerede formanden for højesteret sig som en nutidig Savarkar ved at bemærke, at flagene, der vejrer fra hinduistiske templer, var udtryk for den indiske forfatnings samlende kraft.

Samtidig er hadefuld H-pop-musik og film med til at normalisere den hårde kant i Hindutva, og Kongressen fører en »blød Hindutva-taktik«.

Selvom Hindutvas fremmarch i de sidste hundrede år til tider har været sat på pause, er den aldrig stoppet. Tværtimod har Hindutva vundet stærkere frem på afgørende tidspunkter, hvor angiveligt sekulære politikere har valgt at bruge religion til at spille valgskak.

De har givet ilt til Hindutvas potente narrativ om venner og fjender, som gradvist har overvældet det sekulære mellemspil, der fulgte i den første tid efter Indiens selvstændighed.

Den voldelige Hindutva - der ligger langt fra hinduismens fredelige grundsætninger - har i dag infiltreret det politiske og kulturelle liv med elitens billigelse.

Når Modi fremstår i skikkelse af en præsteagtig hersker, ser tanken om et teokratisk Indien ud til at have besejret det sekulære modstykke, uanset hvad udfaldet bliver af det parlamentsvalg, der kommer i april og maj.

Ashoka Mody er økonom, forfatter og gæsteprofessor i international økonomisk politik ved Princeton University. Han har tidligere arbejdet for Verdensbanken og Den Internationale Valutafond (IMF).

Copyright Project Syndicate 2024 - www.project-syndicate.org/

Oversættelse: Bibi Christensen